

Record perenne dels Aplecs de Matagalls: 60 fonts noves o restaurades

És tradició que després de la celebració de cada Aplec de Matagalls, sempre el segon diumenge de juliol, s'inauguri una font a la muntanya, o en algun dels pobles que la circumscriuen. En els primers aplecs es construïen nous brolladors propers als llocs d'acampada, de manera que la font, a més del valor simbòlic que aportava i l'honor a qui homenatjava, tenia una imminent finalitat pràctica per poder donar de beure als apleguistes que pujaven assedegats cap a la Creu. En els darrers anys la tasca realitzada ha estat sobretot de restauració del patrimoni “fontanil” edificat, perquè si bé es bo de fer obres noves, de res serveix si no aconseguim mantenir allò que han fet els nostres avantpassats. També han canviat en els darrers anys els autors materials de les construccions, ja que si a les primeres dècades els apleguistes es trobaven els diumenges per fer de paletes per aixecar perseverants les seves magnífiques obres, ja fa temps que qui s'encarrega de les construccions són les administracions, ja siguin ajuntaments o els serveis del parc natural. Però sigui qui sigui el qui ha construït les fonts, el lloc o el caràcter d'aquestes, la dada important és que la celebració de l'Aplec de Matagalls sempre té una herència perdurable i pràctica a la muntanya: les 60 fonts del Matagalls.

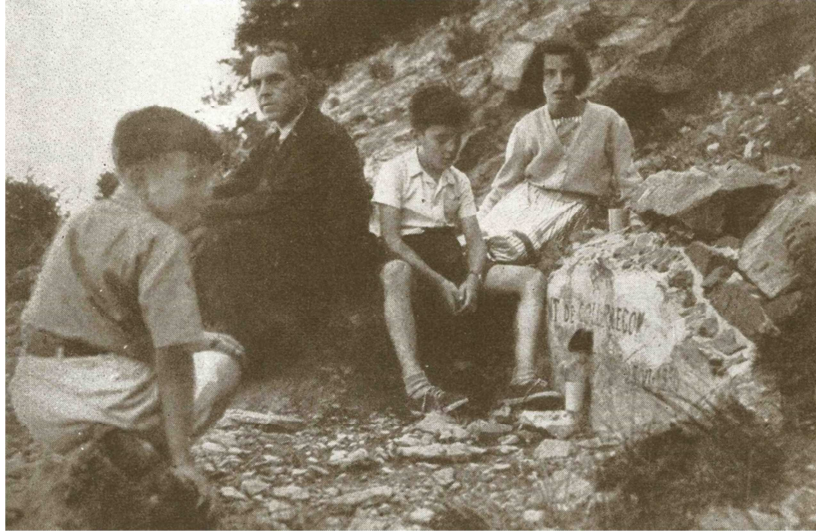
Tot i que amb el primer aplec de **1950** s'havien arranjat provisionalment les [fonts de coll Pregon](#) i [Matagalls](#), la tradició va començar al **1958**, quan l'avi Ton va iniciar l'aixecament de la [font Claret](#), dedicada al pare Claret. L'obra la va fer el picapedrer de Vic Andreu Busquets Mataró sota el patrocini de la família Bardolet, i fou inaugurada pel bisbe de Vic, dr. Masnou, essent la padrina la sra. Pepita Casellas de Bardolet.

L'any **1959**, també als peus del pla de la Barraca, la penya Guimerà va esponsoritzar la [font de Mossèn Cinto](#), de manera que els seus brocs aboquen desordenadament l'aigua al torrentet per sota d'un poema de Verdaguer extret del llibre “Roser de tot l'any”.

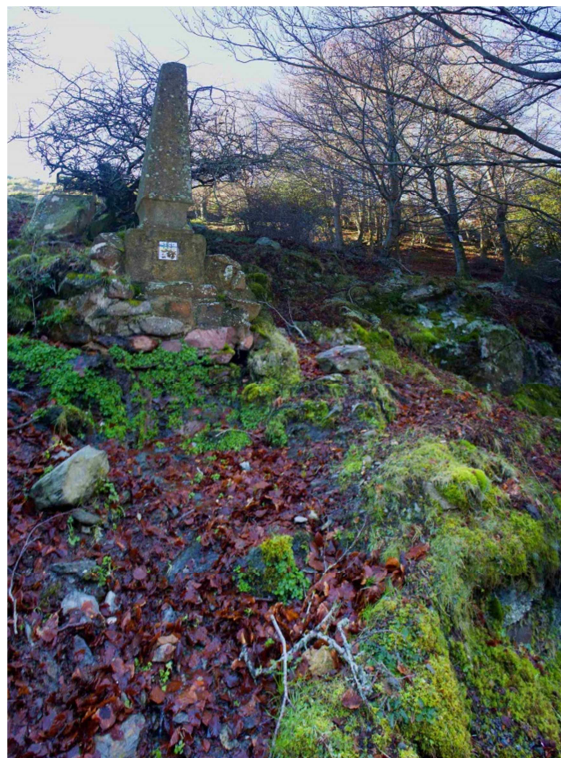
Font de Mossèn Cinto (Foto Adria Corella, 2017)

El sr. Delmiro de Caralt va apadrinar al **1960** la restauració de l'antiga [font de coll Pregon](#), que ja havia arranjat personalment deu anys abans amb motiu del primer aplec. La font es troba a sols cinc minuts del coll homònim, i des d'aleshores dedicada a Jaume Bofill i Mates, amb una bonica majòlica que reproduïx el poema de Guerau de Liost (àlies poètic de Bofill i Mates).

[Font de coll Pregon al 1950 arranjada pel primer Aplec](#)

També Delmiro de Caralt va ser el mecenes que va patrocinar al següent any la font que homenatja un altre gran poeta, Joan Maragall. Es tracta de la [font d'En Vila](#), que es troba als fondals de Puigsacreu, en mig d'una bella fageda. Sis rajoles ceràmiques de Guivernau embel·lien la font amb un fragment del poema L'Empordà: *Tot és camí, tot és drecera si ens dem la mà!* Aquest mateix **1961** neix propera a font Claret la [font de la Sardana](#), dedicada a la germanor excursionista, obra de l'avi Ton (Antoni Subirana) i Amics del Montseny. A la base del gran monòlit de pedra hi ha una rajola esmaltada amb una sardana dibuixada i un poema de Verdaguer.

[Font de la Sardana](#)
(Foto Adrià Corella, 2017)

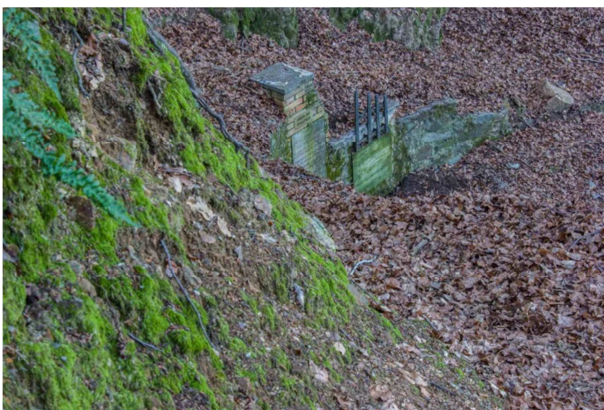
Al **1962** s'inaugura l'ermita de Santa Maria Mitjancera i la **font del Faig**, propera a una masia que porta per nom precisament Fontdefaig.

Estat actual de la font del Faig (Foto Adrià Corella, 2017)

A l'actual sender del Meridià Verd, quan la pista creua el sot, els amics de Granollers al **1963** hi basteixen **font Pomereta**. El torrent pren el nom de la font i al juntar-se amb el torrent de font Savellar passa a dir-se torrent de les Hortes de Sobrevia, fins a l'alçada del Moli Espatllet de Viladrau, on neix el riu de Mules.

L'any **1964** serà prolífic en fonts, doncs no s'enraiguen una sinó dos magnífiques deus d'aigua, la **font de Bosch i Jover** a coll Formic, dedicada al gran mestre i poeta d'Hostalets per aquest ajuntament de Balenyà; i la **font de Santa Joaquina de Vedruna**, prop de la Móra al Pla de la Calma endegada per les Carmelites de la Caritat.

Font del Bosch i Jover
(Foto Adrià Corella, 2017)

Font de Santa Joaquina de Vedruna
(Foto Oscar Farrerons, 2017)

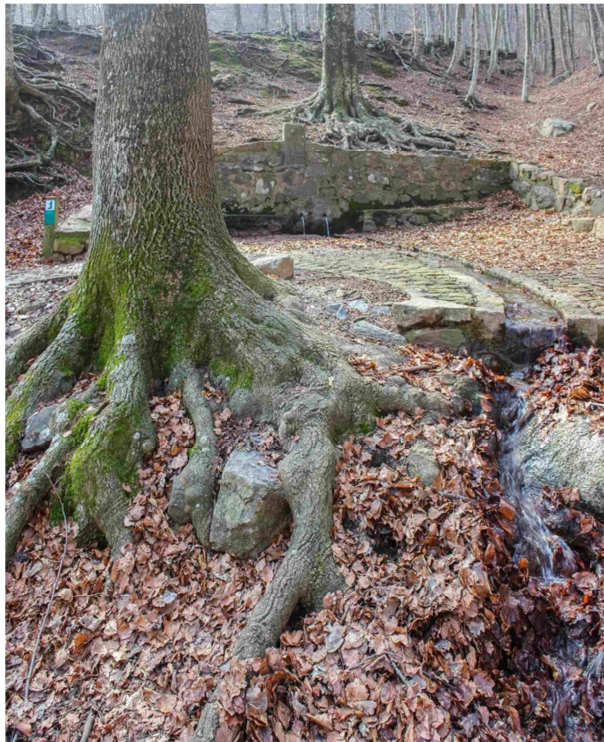
Carles Tomàs patrocina la **font del Bisbe Torras i Bages** al capdamunt del Torrent de Rentadors. És beneïda pel bisbe de Vic el dia de l'Aplec de **1965**. També aquest any s'havia restaurat l'antiga **font Cabridella**, ara dedicada a **Sant Jordi**, a la carretera prop de coll Formic, tot i que es va inaugurar un mes abans per part dels rectors del Brull i

Tona i de la Diputació de Barcelona, que és la sufragadora de les millores portades a terme.

Font dels Manlleuens (Foto Adrià Corella, 2017)

L'any **1966** l'Aplec disposa de dues fonts. Els apleguistes de Manlleu són els autors de la monumental [font dels Manlleuens](#), propera a la cruïlla del torrent de Rentadors amb el camí de Sant Segimon. Es tracta d'una magnífica font dedicada al bisbe Aguilar i al mossèn poeta J. Puntí Collell. Per la seva banda el poble del Montseny aquest mateix any també restaura la [font Bona](#) a tocar l'ermita de Sant Marçal, el que es considera l'inici del riu Tordera.

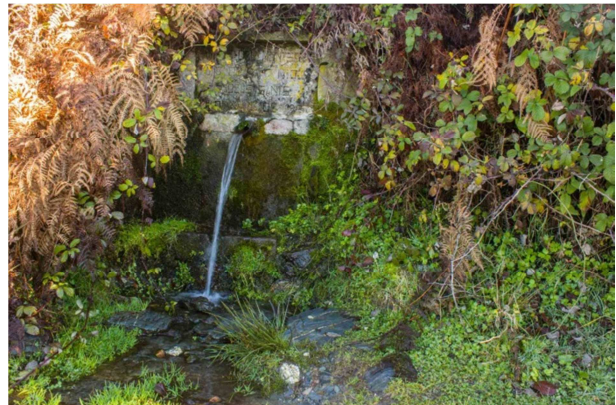
Font Bona (Foto Adrià Corella, 2017)

Els apleguistes de la Garriga són els encarregats al **1967** d'aportar una nova font al Matagalls. La bella [font dels Garriguens](#), avui malauradament en estat deplorable, és dedicada a dos garriguencs insignes, amb un broc a cada una de les dues parets oposades de pedra. La que mira torrent amunt consagrada a l'ermità de Samalús (mossèn Ramon Garriga, trobador), i la que mira torrent avall a l'escalador de l'Aneto i promotor de l'excursionisme català, Mossèn Jaume Oliveras. Sobre de la font hi ha una

creu de ferro indicant les quatre direccions principals i les seves destinacions. El dia 1 de maig de **1967** s'inaugura al camí de Sant Segimon la **font de Sant Miquel dels Sants**, dedicada al patró de Vic, patrocini de l'Avi Ton i un grup de vigatans.

Font dels Garriguencs
(Foto Oscar Farrerons, 2012)

Font de Sant Miquel dels Sants
(Foto Adrià Corella, 2017)

L'any de la Primavera de Praga suposa la construcció de dues noves fonts. Al Brull, la majestuosa **font de Santandreu** és dedicada al **1968** per la colla de Palautordera a la Verge del Remei i a Pompeu Fabra, amb 5 brolladors originals. I també s'obre la **font de Sant Segimon**, potser la més fresca de totes i ubicada dins del santuari. Al seu moment semblava que serien dues de les fonts més importants del llegat de l'Aplec, per la seva situació i la seva magnificència, però irònicament el destí ha volgut que avui en dia estiguin en pèssimes condicions.

Els parroquians de Torelló foren al **1969** els ambaixadors de construir una nova font sota el Pla dels Ginebres, en una densa fageda a l'ombra del Matagalls. Ho varen fer restaurant i millorant l'antiga **font de l'Escot** (en parla d'ella en Jaume Almera al 1884), invocant des d'aleshores a la patrona de Catalunya i batejada de nou amb el nom de **font Mare de Déu de Montserrat**.

Font de l'Escot (Foto Adrià Corella, 2016)

Al capdamunt del torrent de Rentadors, a tocar el collet de Llops, la vila de Tona va erigir per l'Aplec de **1970** la [font Freda](#), en memòria de Jaume Balmes. El broc és un llibre obert de ferro que conté una poesia escrita, amb una ploma a sobre. Al mur hi ha les inscripcions i un poema de Verdaguer sobre plafons de fusta dedicats a la mort del filòsof i teòleg Balmes.

Font Freda (Foto Oscar Farrerons, 2010)

Sant Celoni, capital del Baix Montseny, va voler honrar el Matagalls al **1971** amb la [font de les Nàiades](#), situada a l'entrada de l'actual càmping les Illes. La font fou dedicada a l'abat Oliba, mil-lenari bisbe de Vic. Es tracta d'una font que drena la vall de Sant Marçal, al costat de la riera homònima.

L'antiga [font de Riudeboix](#) es restaura al **1972** i es dedica a Artur Osona, descobridor modern del Montseny. També anomenada històricament [font de l'Aulet](#), és situada al terme municipal del Brull, tot just al quilòmetre vint-i-vuit i mig de la carretera de coll Formic.

Font de Riudeboix (Foto Adrià Corella, 2017)

L'any **1973** l'Aplec decideix fer un homenatge al gran poeta montsenyenc Felip Graugés, aixecant una nova font al peu de l'esberlat pic de Roca Llancers. La proximitat a les runes de Cortils alguna vegada l'han confós amb la font de Cortils (que es troba molt més baix, a tocar el sot). Malauradament la **font de Felip Graugés** es va inaugurar sense la presència del poeta perquè aquest havia mort tres dies abans.

Font de Felip Graugés (Foto Adrià Corella, 2017)

Al quadrienni 74-77 no es van iniciar noves fonts, ja que l'any **1974**, al celebrar-se les noces d'argent de l'Aplec, es va aixecar l'altar davant la Creu. Al **1975** es va alçar el majestuós monòlit dedicat a Pau Casals a coll Pregon. I al **1976** la millora montsenyenca aportada per l'aplec va ser l'oratori dedicat a Sant Francesc a coll de Joan.

Per exaltar el centenari de l'immortal poema verdaguerià "l'Atlàntida" (premiat als Jocs Florals de 1877 i publicat un any més tard), a l'aplec de **1978** s'emprèn la **font de l'Atlàntida**, obra del gran constructor de fonts Angel Rabat.

Font de l'Atlàntida
(Foto Adrià Corella, 2017)

L'any **1979** la **font de coll Pregon** fou restaurada i ampliada, ja que es van instal·lar tres dipòsits, cosa que permet de tenir aigua de fins tres brocs a la vegada.

Per entrar a la quarta dècada de l'Aplec, la colla de Tona va voler aportar una segona deu d'aigua just al peu de la font Freda, a tocar el collet de Llops, inaugurant la preciosa **font de la Rosa**, dedicada aquesta a mossèn Joan Colom, rector de Tona, i poeta dels Aplecs.

Al **1981** s'inauguren dues noves fonts. Una de ben boscana, la més alta del Montseny, la **font del Cims** com homenatge a Folch i Torres. I un altre de caràcter urbà, la **font de Montserrat**, situada a la cantonada del carrer Sant Marçal amb el passeig de la Pietat de Viladrau, que fou inaugurada pel conseller adjunt a la presidència de la Generalitat Miquel Coll i Alentorn.

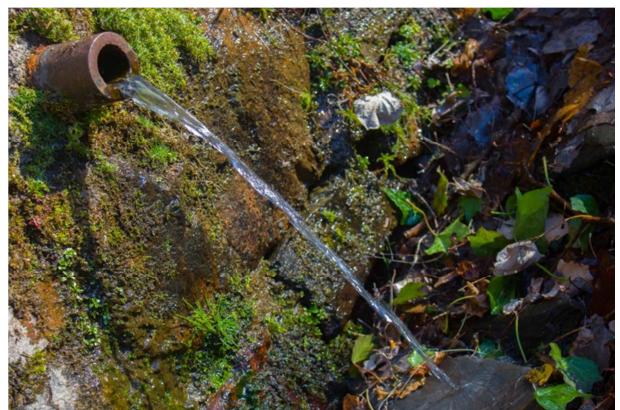
Benedicció font dels Cims (foto Miñana, 1981)

Tot i que en motiu del primer Aplec la **font de Matagalls** ja havia estat arranjada inicialment per Oriola-Cortada a títol personal, l'any **1982** l'associació Amics de l'Aplec restaura i patrocina la seva millora, i li enclava una placa dedicada a Mossèn Batlle (promotor de l'escoltisme català) i a Baden Powell (fundador del moviment escolta mundial).

L'any **1983** l'antiga font del bisbe Torras és millorada i canvia el nom per **font dels Bisbes**, ja que a partir d'aleshores és consagrada a tots els bisbes apleguistes.

Font dels Bisbes (Foto Adrià Corella, 2016)

Font de Sant Jordi (Foto Adrià Corella, 2017)

L'any **1984** també suposa la restauració d'un brollador ja existent, la [font de Sant Jordi](#), que durant aquest aplec incorpora un vers cisellat en pedra dedicat a Xavier Colom i Vilaró, aportat per la Unió Ciclista de Taradell.

L'Ajuntament del Brull i els seus conciutadans, en motiu del 36è aplec, construeixen a la plaça d'aquest petit poble la [font de Sant Martí](#), dedicada a Josep Coma, rector estimat de la parròquia. Un any després, al **1986**, l'Angel Rabat i Amics del Montseny patrocinen l'arranjament de la [font de Llops](#).

Al **1988** se celebra el mil·lenari de Catalunya i, en honor d'aquesta efemèride, s'inauguren les millors fetes a la històrica [font de Mosquits](#), al peu de la fageda nord del Matagalls amb un gran pedró que integra un poema de Felip Graugés.

[Font de Mosquits](#) (Foto Oscar Farrerons, 2010)

Sota el patrocini d'EYCAM (empresa originària de l'embotelladora Aigua de Viladrau) s'inaugura al **1989** la [Fontalegre](#), a tocar l'entrada de la planta, evocant la memòria de Josep Serrat Villaret, i per aquest motiu la seva filla M. Teresa Serrat li va dedicar un poema.

[Fontalegre](#) (Foto Adrià Corella, 2018)

A Viladrau, prop de la masia del Pujol de Muntanya, i més enllà de la Martinera i del pla del Gorg, al **1990** els senyors Castella Pujol patrocinen la [font del Cristall](#), en recordança al trobador Marià Manent amb una ensenya cisellada a la pedra que conté una de les seves belles poesies.

Font del Cristall (Foto Adrià Corella, 2016)

Font de Gomara (Foto Adrià Corella, 2018)

El coll de Gomara es troba en el punt àlgid de la carretera de Viladrau a Espinelves. Prop, al fons humitós, s'habilita al **1991** la [font de Gomara](#), dedicada a l'insigne doctor Ariet (55 anys metge de Viladrau i 12 anys alcalde), gentilesa de la família Busquets.

L'any olímpic català suposa la recuperació de l'antiga [font dels Enamorats](#), un broll que havia estat molt perdut fins aleshores, situada al final de l'actual del carrer Vernets, vorejant una casa pel darrere, i resseguint el camí d'un antic canal de reg fins que s'enfonsa a buscar la font en una ensotada clariana d'herbes i fanguissar. La font és un homenatge al pare Francesc Coll i Guitart, fundador de les Dominiques de l'Anunciata.

L'ajuntament de Santa Maria de Palautordera i veïns apleguistes d'aquesta població del Baix Montseny decideixen al **1993** de reproduir la font de Sant Andreu (que aleshores ja estava en mal estat) al parc de l'Arborètum d'aquest poble. La [font de l'Arbreda](#) és dedicada a la Mare de Deu del Remei i a Pompeu Fabra.

La [font de les Nàïades](#) fou restaurada en motiu del 45è Aplec de Matagalls al **1994** pel Centre Excursionista de Sant Celoni. Al centre de la placeta configurada per un muret de pedra circular, trobem el monòlit petri de planta triangular amb tres brocs, un per cada cara. L'aigua cau generosa pels tres sortidors a una pica central, tot recobert de plantes humitoses. Al mur perimetral l'acompanya un seient de pedra a manera de banc corregut. Al parapet hi ha les plaques metàl·liques de lletres retallades amb les dedicatòries de 1971 i 1994, al conjunt de les fonts del Matagalls.

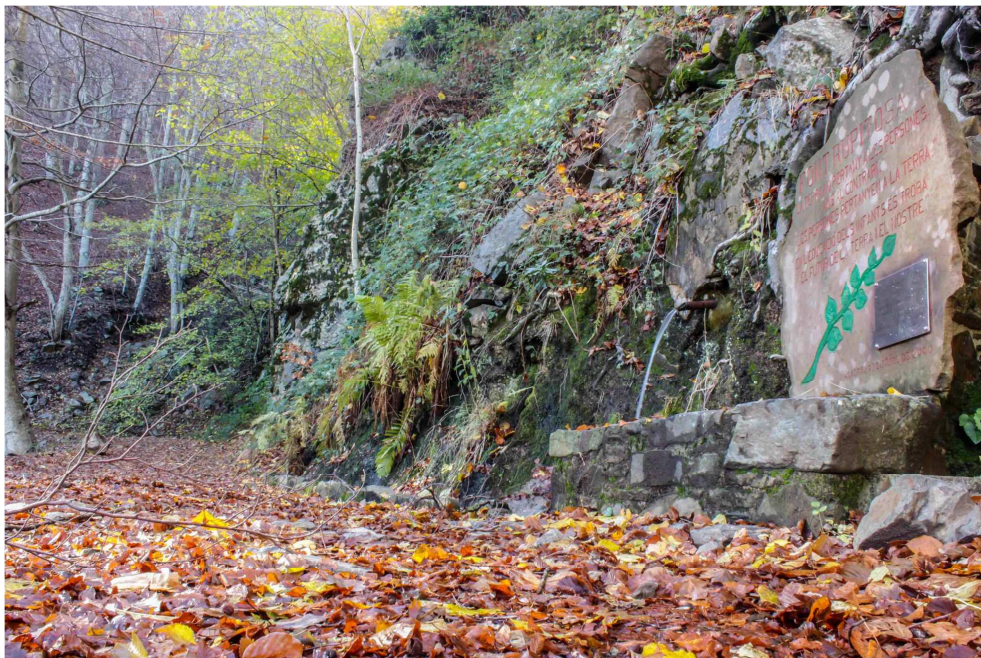
Font de les Nàïades
(Foto Oscar Farrerons, 2017)

En acostar-nos a final de segle comencem les restauracions de les fonts que ja s'havien bastit en motiu d'aplec anteriors. Així al **1995** es restaura la [font Clareta](#), i també la [font de Matagalls](#), a la que s'hi afegí la dedicatòria de ferro a Ramon Pareras Pla. Al **1996** l'ajuntament d'Hostalets de Balenyà patrocina el millorament de la [font de Bosch i Jover](#). Aquest mateix any l'ajuntament de Viladrau construeix la nova [font del Sot de la Valls](#), situada a la confluència del carrer d'Arbúcies amb l'avinguda Marcos Redondo. El nom de la font fa referència a la sra. Valls, propietària del sot del que procedeix l'aigua. La font és dedicada a l'Aplec de Matagalls.

Al peu de la carretera de Sant Marçal s'inaugura l'any **1998** la [font de la Beguda](#), que recupera una altra amb aquesta mateixa denominació que era més propera a la peça d'En Crous, i que va ser destruïda en fer l'actual carretera. En aquesta primitiva font hi havia un abeurador per animals, i d'aquí li venia el nom. La font pretén recordar al pare Jaume Clotet, cofundador dels claretians i gran treballador en pro dels sordmuts.

Per celebrar el 50 aniversari de l'Aplec al **1999** s'estrena la [font de Cinquantenari](#), o també dita [font de Faustí Illa](#), ja que festejava al gran impulsor de l'Aplec. Situada darrera de l'Espai Montseny (abans Centre Cultural Europeu de la Natura), en motiu de la construcció de la nova escola "Els Castanyers" a inicis de 2011 la font i el seu entorn foren derruïts, i el bosquet del darrera del Park Hotel talat.

Iniciem el segle XXI amb la recuperació de la històrica [font Rupitosa](#) al faldar del Matagalls, arranjada pel CEA Santa Marta i dedicada al conjunt els educadors ambientals, amb dues inscripcions molt encertades.

Font Rupitosa (Foto Adrià Corella, 2016)

Prop de l'Aremany de Viladrau, al sot de Gèmena, al **2001** s'arranja gràcies al patrocini de la família Castella Pujol la [font de les Tres Roses](#), que feia molts anys que estava en estat perdut, i ara és dedicada a Ramon Masnou i Boixeda, bisbe emèrit de Vic, amb un pedró que conté una poesia de Joan Salvat Papasseit.

Font de les Tres Roses
(Foto Adrià Corella, 2017)

Font de Pastors
(Foto Adrià Corella, 2017)

Prop de Bordoriol hi havia un biot on els pastors de la zona es trobaven; l'any **2002** Angel Rabat hi va construir la [font dels Pastors](#) per celebrar el centenari de la mort de mossèn Cinto Verdager. Una placa commemorativa recull la dedicatòria i un poema de Felip Graugés del llibre *“Els poetes de la meva terra”*.

Davant de l'Hostal de la Glòria, commemorant el 75 aniversari d'aquest famós hostal viladrauenc que es va poder aixecar gràcies al premi de loteria cobrat al 1928 per la Maria Formatjé, al **2003** es bastí la [font de Can Jep Sabaté](#), rememorant al conjunt dels apleguistes de Matagalls.

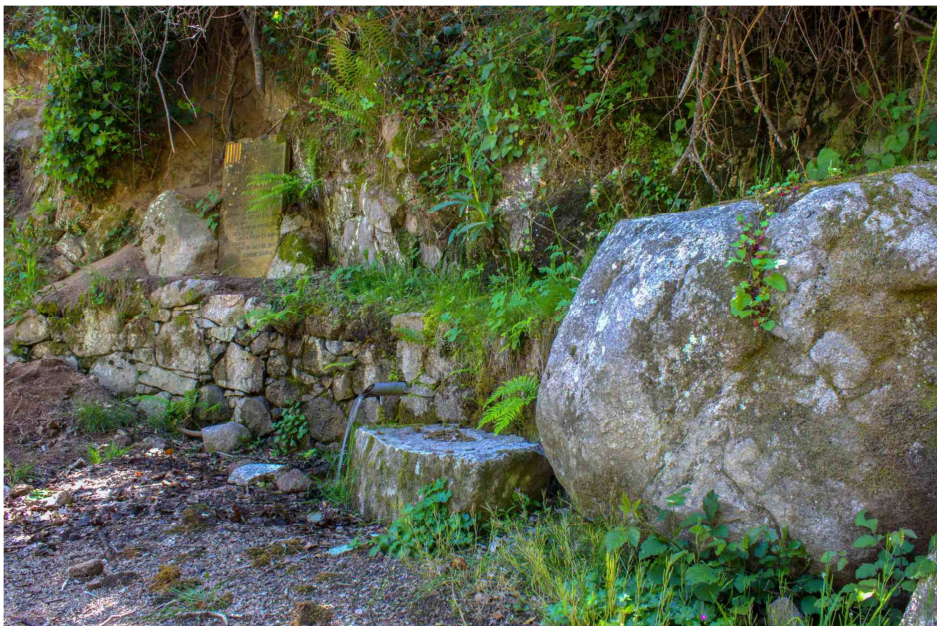
Font de Can Jep Sabaté (Foto Adrià Corella, 2017)

Els senyors Ferran Tolosa i Silvia Planas patrocinen al **2004** la **font del Sot de Can Rosell** dedicada a l'excursionisme, que s'erigeix en un revolt de gespa del passeig de Ramon Bofill de Viladrau, just abans d'arribar al Pla de Montfalcó. Al pedró hi ha el poema de Maria Antònia Salvà titulat "*Gerdor Hivernenca*".

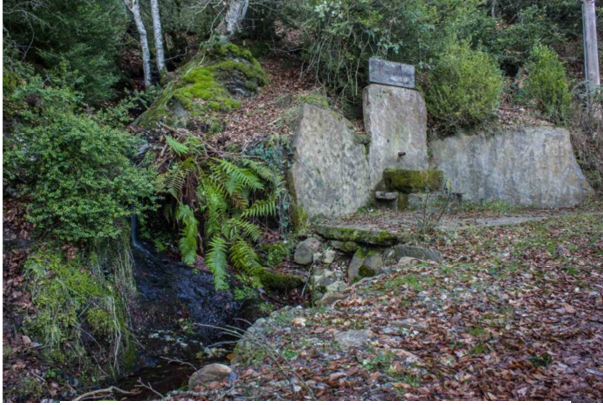
Estampa típica de la tardor a la font del Sot de Can Rosell (Foto Oscar Farrerons, 2015)

Altres viladrauencs, la família Bofill Geis, erigeixen al **2005** la **font del Salt del Boc**, al llevant de Bordoriol, al Sot de la Casanova. L'obra festeja a Santiago Bofill i Pascual, propietari de la muntanya de Matagalls que al 1949 donà 100 metres quadrats al voltant de la Creu a la parròquia de Viladrau per assegurar-ne sempre la devoció. Els dos següents cursos en comptes d'una font es millora la indicació i el camí a Matagalls.

Font del Salt del Boc (Foto Adrià Corella, 2017)

L'any **2008** els ajuntaments de Tona i el Brull col·laboren en la [font del Sot del Rector](#), situada al camí de coll Formic a la Castanya, font dedicada a mossèn Joan Colom i al bicentenari del naixement del pare Claret. La inauguració va ser presidida pel pare Ramon Caralt, el pare Màxim Muñoz, provincial del claretians de Catalunya, i l'alcalde del Brull Ferran Teixidó.

Font del Sot del Rector
(Foto Adrià Corella, 2017)

Inauguració font de Faustí Illa
(Foto Rosa Pasaret, 2014)

Després de dos anys sense noves fonts, al **2011** la Diputació de Barcelona arranja la [font de Mosquits](#), al **2012** la [font de Felip Graugés](#), al **2013** la [font Rupitosa](#) i al **2014** la [font del Salt del Boc](#). Aquest mateix any l'ajuntament de Viladrau patrocina la reconstrucció de la [font de Faustí Illa](#), sita al corriol que va de la plaça Marià Manent a la piscina, emprant la mateixa pedra de la font original, que s'havia guardat numerada quan va ser desmuntada. L'actual font també té dos petits bancs a banda i banda i una volta que protegeix la làpida primigènia. S'hi va afegir una placa metàl·lica amb la inscripció "*recuperada per l'Ajuntament de Viladrau en el 65è Aplec de Matagalls*".

El servei de parcs naturals de la Diputació torna a arranjar la [font de Gomara](#) al **2015**. L'any **2016** l'encarregat de construir una nova font en el marc de l'Aplec és l'ajuntament de Viladrau, que erigeix la [font del Mirador de les Bruixes](#), situada a una balconada del final del carrer Ariet, amb gespa i una esplèndida vista de les Agudes, coll Sesportadores, coll Pregon, Matagalls, les Tres Maries, Sant Segimon, el pla dels Cent Sous i la Muntanya de la Sala.

Font del Mirador de les Bruixes (Foto Adrià Corella, 2017)

El doll arranjat en el darrer Aplec és la [font de Llops](#), de la que en podeu tenir un complert reportatge en un altre dels capítols d'aquest àlbum. Qui sap que ens espera al futur, però desitgem que la tasca que ha portat a terme durant quasi setanta anys l'Aplec no quedi a l'oblit, que aquesta seixantena llarga de fonts en mantinguin en bon estat, i que sempre que es pugui s'incorporin més deus d'aigua al patrocini matagallenc. Al cap i a la fi, al Montseny hi ha comptabilitzades més de set-cents cinquanta fonts!

Dr. Oscar Farrerons
Estudis del Montseny. Universitat Politècnica de Catalunya.

Bibliografia

AJUNTAMENT DE VILADRAU. *Revista "El Poble" n°11. Projectes d'arranjament i recuperació de fonts.* Pàg 5. Diputació de Girona.

AJUNTAMENT DE VILADRAU. *Aplec de Matagalls.* Viladrau: 2016.
<http://www.viladrau.cat/ca/turisme/aplec/aplec-de-matagalls>

ALBESA I RIBA, Carles (edició i postals); CASTELLS, Kim (Fotografia). *La descoberta del Montseny.* Fundació Abertis. Lunweg Editores 2005.

ARIET BARBERIS, Antoni. *Topografia Mèdica de Viladrau.* Fidel Giró Impressor, Barcelona 1915.

ASSOCIACIÓ D'AMICS DEL MONTSENY. *XXV Premis Montseny. Certamen Literari 1983-2007.* Viladrau 2007. Edita El Ciervo 96, SA

ASSOCIACIÓ AMICS APLEC DE MATAGALLS. [en línia]. Viladrau: 2016. <http://www.aplecmatagalls.cat/>

BOADA, Martí. *Llegendes del Montseny.* 1ª Edició: abril 1992. Carles Vallès – Editor.

BOLÒS I CAPDEVILA, Oriol de. *La vegetació del Montseny.* Diputació de Barcelona. Servei de Parcs Naturals. 1983.

CARVAJAL, Rosa; DE JUAN, Xavier; BASTART, Jordi; VIGO, Marta; IDEM. *Montseny. Rutes i*

activitats Parcs Naturals de Catalunya. 1a. edició: abril 2007. Ediciones Primera Plana SA.

CLARETIANS DE CATALUNYA. *Vida i obra del Pare Claret.* Barcelona: 2016. <http://claretiens.cat/qui-som/vida-i-obra-del-pare-claret/>

FARRERONS VIDAL, Oscar. *El paradís del Montseny. Les fonts de Viladrau.* 1a ed. Sant Vicenç de Castellet: Farell, 2013 (Llibres de Muntanya, 32)

FARRERONS VIDAL, Oscar; PAGESPETIT I BLANCAFORT, Lluís. *El Montseny. 51 passejades per descobrir.* 1a ed. Sant Vicenç de Castellet: Farell, 2016 (Llibres de Muntanya, 44).

FELIU I PORTABELLA, Margarida; LÓPEZ MARTÍNEZ, Ignasi; LÓPEZ VÁZQUEZ, Xavier; PAGESPETIT I BLANCAFORT, Lluís. *Viladrau. Quaderns de la Revista de Girona.*

FELIU I PORTABELLA, Margarida; LÓPEZ MARTÍNEZ, Ignasi; LÓPEZ VÁZQUEZ, Xavier; PAGESPETIT I BLANCAFORT, Lluís; PAGÈS, Ramón (poemes). *Passejades pel Montseny.* Centre Educació Ambiental Santa Marta.

GOYTISOLO, José Agustín. *Parcs Naturals de Barcelona. Un passeig.* Diputació de Barcelona.1991.

- LLOBET, Salvador; BESCÓS, A.; COLL, X. *Montseny. La Calma – Matagalls – Les Agudes - Turó de l'Home...* Editorial Alpina. Granollers. 1970.
- LORENZO, Cecília; FERNÁNDEZ, Isaac. *Rutes de Patrimoni Arquitectònic. Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona*. 2009. Ormobook Serveis editorials.
- OSONA, Artur. *“Excursió a la muntanya de Monseny per un propietari de la Vila de Breda”*. Barcelona 1879. Impremta Barcelonesa.
- PAGESPETIT I BLANCAFORT, Lluís. *“111 Fonts de Montseny i molts indrets per descobrir”* Ed Farell. Llibre de Muntanya, 5. Diputació de Barcelona. Diputació de Girona.
- PANAREDA CLOPÉS, Josep M. *“Descobrim el Montseny”*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 2007.
- PARÉS ESPAÑOL, Eduard; BORRÀS SIMONET, Bartomeu. *“El llibre d'or dels parcs naturals de Catalunya”*. Editorial 92. Grupo Zeta.
- PLADEVALL I FONT, Antoni. *“Monografies del Montseny / 1”*. Viladrau: Edicions Cedel, 1986.
- PÒRTIC TURISME. *Els millors racons del Montseny*. Primera edició. Febrer 2010. Raval Edicions SLU.
- ROMA I CASANOVAS, Francesc. *Història Social de l'Excursionisme Català*. Dels orígens a 1936. Editorial Oikos-Tau. Vilassar de Mar.
- ROMA I CASANOVAS, Francesc. *El Montseny. 50 itineraris a peu*. 2a. Edició. 2010. Cossetània Edicions.
- SERVEIS DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC LOCAL I DE PARCS NATURALS. *Inventari del Patrimoni Arquitectònic del Parc del Montseny. Doc. 17-Viladrau*. Diputació de Barcelona.
- SOCIETAT CATALANA D'EDUCACIÓ AMBIENTAL. *Font Rupitosa*. Barcelona: 2014.
<http://www.defontenfont.cat/index.php/component/k2/item/72-font-rupitosa>
- SOLDEVILA BALART, Llorenç. *El Matagalls, la Creu i Jacint Verdaguer*. Àlbum 67 Aplec.
- TOLOSA CABANÍ, Ferran. *VILADRAU, on anem d'excursió? 11 propostes per gaudir-ne a peu*. 2007. Edició realitzada per Taller Gràfic Ramon. Palma. Mallorca.
- TOLOSA CABANÍ, Ferran. *“Viladrau. Un munt de noms i d'imatges”*. 2005. Edició realitzada per Taller Gràfic Ramon. Palma. Mallorca.
- VERDAGUER, Jacint. *“Aires del Montseny”*. Edició de Narcís Garolera. Edicions de 1984 SL. Barcelona, 2002.
- VINYETA, Ramon. *“Matagalls”*. Col·lecció Art i Paisatge. Edicions Foto-Sport Torelló.
- YLLA-CATALÀ I GENÍS, Miquel. *“El Montseny en la vida i obra de Jacint Verdaguer”*. *Monografies del Montseny / 8*. Viladrau, 1993. Edicions Cedel.